

POSTANOWIENIE

Dnia 13 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania T. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.
o rentę rodzinną, rentę socjalną, rentę z tytułu niezdolności do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 13 września 2022 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie
z dnia 9 grudnia 2020 r., sygn. akt III AUa 1005/19,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz adwokat A. C. kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej odwołującemu się w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Krakowie, wyrokiem z dnia 12 lutego 2019 r., oddalił odwołania T. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z dnia 2 marca 2015 r. nr [...]1; z dnia 2 marca 2015 r. nr [...]2; z dnia 3 marca 2015 r. nr [...]3 oraz z dnia 9 kwietnia 2015 r. nr [...]4, w których organ rentowy odmówił przyznania wnioskodawcy prawa do renty rodzinnej, renty socjalnej oraz renty z tytułu niezdolności do pracy - wobec niespełnienia przesłanek do ich przyznania.

Sąd Apelacyjny w Krakowie, wyrokiem z dnia 9 grudnia 2020 r., oddalił apelację wnioskodawcy od wyroku Sądu Okręgowego.

W skardze kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego zarzucono naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na treść zapadłego orzeczenia, tj.: (-) art. 232 zdanie drugie k.p.c. i art. 278 § 1 k.p.c. w związku z art. 378 § 1 k.p.c., art. 382 k.p.c. oraz 391 k.p.c., przez niedopuszczenie dowodu z opinii biegłego hematologa i psychologa, a następnie lekarza medycyny pracy celem ustalenia wzajemnego oddziaływania wszystkich rozpoznanych u skarżącego schorzeń na jego zdolność do pracy w rozumieniu „8 art. 12 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach”; (-) art. 387 § 2¹ w związku z art. 327¹ k.p.c., przez oparcie się przez Sąd drugiej instancji na ustaleniach faktycznych Sądu pierwszej instancji, które nie uwzględniały całokształtu okoliczności podnoszonych przez wnioskodawcę oraz kwestii związanych z leczeniem psychologicznym i przyjęcie bez odniesienia się do dokumentacji przedłożonej przez wnioskodawcę, iż nie korzystał on z leczenia psychologicznego, co, po pierwsze, miałoby czynić opinię psychiatryczną rzetelną i pełną, a po drugie, wykluczać uzupełnienie postępowania dowodowego o opinie wnioskowane przez T. K.; (-) art. 316 § 1 w związku z art. 227 i art. 233 § 1 k.p.c., przez zaniechanie ustalenia wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, to jest ustalenia, czy wszystkie przedłożone opinie łącznie, a nie partykularnie każda z nich kwalifikują wnioskodawcę do wykonywania jakiejkolwiek pracy i czy jakąkolwiek pracę przy uwzględnieniu dokumentacji psychologicznej mógłby wykonywać bowiem od początku wnioskodawca podnosił, że nie jest w stanie wykonywać jakiejkolwiek pracy a biegli nie wskazują, jaką pracę wnioskodawca mógłby wykonywać uwzględniając nie tylko ich poszczególne opinie, ale kompleksowy stan zdrowia; (-) art. 382 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. w związku z art. 232 zdanie drugie k.p.c., art. 278 § 1 k.p.c., art. 285 § 2 k.p.c. oraz art. 286 k.p.c., przez niedopuszczenie przez Sąd drugiej instancji z urzędu dowodu z łącznej opinii biegłych lekarzy sądowych, właściwych dla chorób skarżącego na okoliczność całościowej oceny jego stanu zdrowia czy też żądania złożenia przez wszystkich biegłych dodatkowych ustnych wyjaśnień, względnie powołania nowych biegłych - na okoliczność wydania jednoznacznej opinii co do ogólnego stanu zdrowia skarżącego z łącznym

uwzględnieniem wszystkich występujących u niego jednostek chorobowych oraz ich wpływu na zdolność do pracy; (-) art. 232 zdanie drugie k.p.c. i art. 278 § 1 k.p.c. w związku z art. 378 § 1 k.p.c., art. 382 k.p.c. oraz 391 k.p.c., przez niedopuszczenie z urzędu dowodu z opinii biegłego lekarza z zakresu medycyny pracy, hematologa oraz psychologa na okoliczność stanu zdrowia wnioskodawcy i jego zdolności do pracy w związku z występującymi u niego schorzeniami, mimo podnoszenia przez skarżącego w tym względzie okoliczności zarówno w odwołaniu, jak i w apelacji.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania podniesiono, że jest ona oczywiście uzasadniona wobec rażących naruszeń przepisów prawa procesowego dokonanych przez Sąd Apelacyjny w Krakowie (który za własne przyjął niewłaściwie poczynione ustalenia Sądu Okręgowego), „jakie legły u podstaw zaskarżonego wyroku, skutkujących ograniczeniem oceny materiału dowodowego zawnioskowanego przez T. K., a w konsekwencji niezgodnym z prawem oraz poczuciem sprawiedliwości rozstrzygnięciem, które to uchybienia w niewątpliwy sposób wpłynęły na wynik przedmiotowej sprawy”. W ocenie skarżącego, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, bowiem zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem w przypadku wielu schorzeń ocena niezdolności ubezpieczonego do pracy zawsze powinna być oceniana w powiązaniu wszystkich występujących u niego jednostek chorobowych łącznie. Tym samym oparcie wyroku jedynie na poszczególnych opiniach biegłych, niewiążących konkretnych jednostek chorobowych z ogólnym stanem zdrowia, stanowi istotne naruszenie prawa. Przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe nie uwzględniało kompleksowej analizy stanu zdrowia skarżącego, tym samym stanowiąc o istotnym naruszeniu przepisów postępowania „mających wpływ na ocenę prawidłowego ustalenia niezdolności do pracy”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wstępnie trzeba przypomnieć, że ograniczenia dopuszczalności wnoszenia skargi kasacyjnej wynikają z konstytucyjnej roli Sądu Najwyższego w systemie organów wymiaru sprawiedliwości. Skarga kasacyjna nie jest więc (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej

instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia, gdy się weźmie nadto pod uwagę, że Konstytucja w art. 177 ust. 1 gwarantuje jedynie dwuinstancyjne postępowanie. Ewentualna możliwość dalszego postępowania, w tym postępowania przed Sądem Najwyższym, stanowi uprawnienie dodatkowe, które może zostać obwarowane szczególnymi przesłankami, w tym określonymi w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Odnosząc się do przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., należy zauważyć, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika ona zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20 poz. 494; z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Jeżeli więc przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania miałyby być okoliczności, że skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁴ § 1 w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), skarżący powinien w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia, koncentrując się na wykazaniu kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego

polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274). Przy czym podkreślić należy, że w judykaturze podkreśla się, iż przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). Ma to szczególne znaczenie w sytuacji, w której oczywista zasadność skargi kasacyjnej miałyby polegać na oczywistym naruszeniu przepisów procesowych, gdyż, stosownie do art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., skargę można oprzeć na naruszeniu przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Skarżący więc musi wykazać, że następstwa wytkniętej w skardze wadliwości postępowania i orzekania były tego rodzaju (bądź skali), iż kształtowały one lub współkształtowały treść kwestionowanego w sprawie orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 lutego 1997 r., I CKN 57/96, OSNC 1997 nr 6-7, poz. 82; z dnia 24 października 2006 r., II PK 38/06, LEX nr 950620 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 marca 2006 r., I CSK 63/05, LEX nr 179971; z dnia 5 grudnia 2007 r., II PK 103/07, LEX nr 863973; z dnia 16 czerwca 2011 r., III UK 213/10, LEX nr 950436). Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 lipca 2014 r. w sprawie I PK 316/13 (LEX nr 1511811), wyraził trafny pogląd, że w sytuacji, gdy skarga kasacyjna nie zarzuca obrazy jakiegokolwiek przepisu prawa materialnego stanowiącego podstawę wyrokowania sądu odwoławczego, to w konsekwencji nie jest możliwa ocena, czy naruszenie przepisów prawa procesowego wskazanych przez nią w podstawie kasacyjnej mogło mieć - rzeczywiście - istotny wpływ na wynik sprawy, czego wymaga przepis art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. Nie chodzi przy tym o czysto teoretyczną możliwość takiego wpływu, lecz o wykazanie, że w okolicznościach danej sprawy ten wpływ był (mógł być)

realny, a można to stwierdzić dopiero wówczas, gdy w skardze zostanie podniesiony adekwatny w konkretnych okolicznościach faktycznych zarzut obrazy prawa materialnego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2014 r., I PK 208/13, LEX nr 1646059). Innymi słowy, możliwość uznania przez Sąd Najwyższy orzeczenia Sądu drugiej instancji za merytorycznie błędne uzależnione jest od oceny materialnoprawnych zarzutów, a skoro ich nie powołano w skardze kasacyjnej, to nie sposób przyjąć, że nawet jeśli w rzeczywistości do naruszenia wskazanych przepisów doszło, to mogło to mieć wpływ na wynik sprawy.

W okolicznościach niniejszej sprawy oznacza to, że skarżący przy pomocy zarzutów naruszenia przepisów postępowania powinien zmierzać do wykazania, że wadliwość procedowania przez Sąd drugiej instancji była na tyle istotna, że doprowadziła do błędnego zastosowania przepisu (przepisów) prawa materialnego będącego podstawą rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonym orzeczeniu. Wynik sprawy bowiem, to jej rozstrzygnięcie, które jest oparte na przepisach prawa materialnego zastosowanych w ramach subsumcji ustalonego w sprawie stanu faktycznego pod właściwy przepis. Inaczej rzecz ujmując, zarzuty naruszenia przepisów postępowania nie mogą być celem samym w sobie, lecz muszą służyć wykazaniu błędnego zastosowania przepisu prawa materialnego, który stanowi rzeczywistą podstawę prawną rozstrzygnięcia. Dlatego powołanie przez skarżącego zarówno w podstawie zaskarżenia, jak i we wniosku o przyjęcie jego skargi kasacyjnej do rozpoznania wyłącznie zarzutów procesowych uniemożliwia Sądowi Najwyższemu dokonanie oceny kasacyjnej w zakresie tego, czy w postępowaniu odwoławczym rzeczywiście wystąpiły uchybienia o tak znacznym ciężarze gatunkowym, że doprowadziły do wydania nieprawidłowego orzeczenia. Skarżący nie zarzucił w swojej skardze kasacyjnej obrazy jakiegokolwiek przepisu prawa materialnego stanowiącego podstawę wyrokowania Sądu odwoławczego i w konsekwencji nie jest możliwa ocena, czy sugerowane przez niego naruszenie przepisów prawa procesowego wskazanych zarówno w podstawie zaskarżenia, jak i we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania mogło mieć - rzeczywiście - istotny wpływ na wynik sprawy.

Na marginesie można jedynie dodać, że w przypadku stwierdzenia różnych schorzeń przez biegłych różnych specjalności zasadą jest potrzeba sporządzenia

przez nich opinii łącznej bądź konieczność powołania biegłego z zakresu medycyny pracy, który dokona całościowej oceny wpływu wszystkich zidentyfikowanych schorzeń oraz stopnia ich nasilenia i wpływu na niezdolność do wykonywania pracy. Jednak zasada ta nie ma bezwzględnego charakteru, gdyż jej zastosowanie uzależnione jest od okoliczności faktycznych konkretnej sprawy, w szczególności zaś treści i zakresu zgromadzonych w sprawie opinii, „historii” ubezpieczeniowej oraz kwalifikacji ubezpieczonego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2015 r., I UK 430/14, LEX nr 1809930; z dnia 25 kwietnia 2017 r., II UK 192/16, LEX nr 2312023). Przepisy Kodeksu postępowania cywilnego nie wymagają bowiem, aby biegli zawsze składali w takich przypadkach jedną wspólną opinię ani aby zawsze w takiej sytuacji wypowiedział się biegły z zakresu medycyny pracy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2017 r., I UK 465/16, LEX nr 2428813).

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie § 16 ust. 4 pkt 2 w związku z § 15 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 18).

[as]